

ДО
Председателя на научно жури,
определено със Заповед № 15-05-09 #1 от 30.01.2024 г.,
издадена съвместно от Изпълнителния директор
и Прокурита на
Аджъбадем сити клиник УМБАЛ „Токуда“ ЕАД

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Никола Божилов Василев, д.м.,
преподавател по акушерство и гинекология в Медицинския факултет на
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
във връзка с конкурс за академична длъжност „Професор“ в област на висше
образование 7. ”Здравеопазване и спорт” по професионално направление 7.1.
„Медицина” и научна специалност 03.01.45 „Акушерство и гинекология“ за нуждите на
Клиника по акушерство и гинекология
на Аджъбадем сити клиник УМБАЛ „Токуда“ ЕАД, обявен в ДВ, бр. 98 от 24.11.2023 г.

В настоящия конкурс участва един кандидат: **доцент д-р Петър Цанков Марков, д.м.** Кандидатът е представил всички предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и правилника за неговото прилагане документи, оформени в изряден вид.

БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА И КАРИЕРЕН ПРОФИЛ

Д-р П. Марков завършва висше образование по медицина през 2002 г. в Медицински факултет (МФ) при Медицински университет (МУ–София). Дотогава той има двегодишен стаж като компютърен експерт във фирма „Апис“ и в Национален център по спортна медицина.

От 2003 до 2007 година д-р П. Марков **специализира** акушерство и гинекология (АГ) в Катедра по АГ на МФ при МУ – София, базирана в СБАЛАГ „Майчин дом“.

От 2007 до 2021 година д-р П. Марков заема длъжност „управител“ в АГ Център „Марковс“ ООД. Освен управление, там той извършва диагностична и-лечебна дейност.

От 2009 до 2017 година д-р П. Марков работи като лекар в Първа клиника по оперативна гинекология на СБАЛАГ „Майчин дом“, като същевременно е и преподавател (асистент → старши асистент → главен асистент) в Катедра по АГ към МФ на МУ–София.

През 2015 година, след успешна защита на дисертация във Факултета по обществено здраве (ФОЗ) на МУ–София, д-р П. Марков придобива образователна и научна степен „**доктор по медицина**“.

През 2012–2020 година д-р П. Марков е асистент, впоследствие доцент към Катедра „Здравни грижи“ на ФОЗ при МУ–София.

От 2018 до 2021 година д-р П. Марков е началник на АГ отделение в Аджъбадем сити клиник, МБАЛ „Токуда“ ЕАД.

От 2022 година до днес доц. д-р П. Марков е началник на АГ клиника в същата болница, както и управител на МЦ „Тринити“.

НАУЧНА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Доц. д-р П. Марков участва в настоящия конкурс със **127 заглавия** на научни трудове, плод на научната му дейност извън вече рецензираните трудове за присъждане на академична длъжност „Доцент“. От тях:

- **Публикации на пълен текст в списания – общо 83 бр.**, от които
  - в български издания – 67 бр.
  - в чуждестранни издания – 16 бр.
- **Публикации на резюмета – 10 бр.**, всички в чуждестранни издания
- **Участия с доклади в научни форуми в България и в чужбина – 27**
- **Цитирания след присъждане на академично звание „Доцент“ през 2016 г. – 185**, от които
  - в български източници – 121
  - в чуждестранни източници – 64.
- **Импакт фактор – 53.44**
- **H-index, установен на база SCOPUS – 3**

Проблематиката на научната продукция на доц. д-р П. Марков, публикувана след присъждане на академично звание „Доцент“ може да се обособи в следните категории:

- **Храни и хранене по време на бременност и извън бременност – 38 бр.**
- **Ултразвукова диагностика – 12 бр.**
- **Акушеро-гинекологична пропедевтика, етика и деонтология – 4 бр.**
- **Казуистика – 1 бр.**

Научните трудове на доц. д-р П. Марков се отличават с логична структура, богата литературна обосновка, приличен обем на изследваната популационна извадка, обективен анализ и синтез на резултатите, обективно и същевременно пестеливо формулиране на изводите, изискан стил и отлично владение на българската книжовна норма.

ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Участие в съставяне на учебници и монографии

Доц. д-р П. Марков е единствен автор на глава „Анатомия на женските полови органи“ в „Гинекология: учебник за студенти и специализанти“, п/р А. Димитров и В. Златков, Из-во „АРСО“, София, 2017.

Доц. д-р П. Марков участва като единствен автор на една глава и съавтор на още една глава в „Ръководство по превантивна медицина“, из-во „Наука и общество“, София, 2017.

Доц. д-р П. Марков има участие като съавтор в 12 монографии, една от които е издадена в чужбина.

Освен това през 2023 г. доц. д-р П. Марков обнародва като единствен автор монографията **Плацента превия. Ендшпил**. Доколкото той предлага тази монография за хабилитационен труд, нека я разгледаме малко по-подробно.

Кратки (и хвалебствени) рецензии на **Плацента превия. Ендшпил** са поместени в самото начало на монографията. Техни автори са проф. д-р А. Николов и проф. д-р Я. Корновски – двама акушер-гинеколози с енциклопедична ерудиция, богат клиничен опит и неоспорим авторитет в професионалните среди. Напълно съм съгласен със заключенията на двамата професори, но си позволявам да коментирам тази монография със свои думи.

1. По същество: За мен **Плацента превия. Ендшпил** представлява уникално явление в българската (и не само в българската) медицинска литература. Авторът разнищва до най-

малки подробности един форсмажорен клиничен проблем в акушерската практика – предлежаща плацента (ПП) в съчетание с прекомерна трофобластна инвазия на маточната мускулатура, понякога и на съседни тазови органи (PAS). Това съчетание по правило предизвиква драматична (светкавична и обилна) кръвозагуба. Следва да имаме предвид, че интра- и постпарталната кръвозагуба е най-честа причина за майчина смъртност в съвременното акушерство, измествайки от това фатално първенство инфекциите – враг номер едно на акушера в не толкова далечното минало. При това авторът е постигнал наглед невъзможното – да съчетае прецизно изложение на неоспорими медицински истини с рядко срещана лекота на изказа, която прави целия текст извънредно четивен, лишен от суха дидактичност и от елементи на свръхценностно мислене, които правят подобни трудове мъчно смислаеми и в крайна сметка досадни за читателя.

Като особено ценни за читателя клиницист бих искал да изтъкна следните авторови съображения и препоръки:

- 1.1. Сравнение на ефектите от лигиране на кървящи съдове и интраваскуларна балонна оклузия – стр. 70–71.
- 1.2. Описание на паралелни компресивни шевове по Ву – стр. 76–85.
- 1.3. Аргументи за предпочитане на тотална пред субтотална хистеректомия – стр. 97–98.
- 1.4. Препоръка за въздържане от опити за екстракция на плацента с PAS. Плацента и матка са отстранени en bloc в 46% от собствения материал на автора – стр. 99 и стр. 103.
- 1.5. Препоръка за предоперативна (преди ЦС на бременна с ПП + PAS) цистоскопия и стентирание на уретерите – стр. 113.
- 1.6. Препоръка за налагане на укрепващи шевове на изтънени участъци по мехурната стена – стр. 116.
- 1.7. Описание на оперативна техника с интерпозиция на перитонеално ламбо между влагалището и пикочния мехур – стр. 116.
- 1.8. Препоръка за използване на трипътен фолиев катетър – стр. 116.
- 1.9. Категорична препоръка за цезарова хистеректомия при спонтанна маточна руптура – стр. 144.
- 1.10. Убедителна пледоария за преимуществата на т. нар. Centers of excellence (CoE), сравнени с редовите лечебни заведения – стр. 148.

2. По някои детайли: В следващите подточки споделям предимно технически забележки. Те са нещо като бащински съвети към автора и в никакъв случай не бива да се възприемат като критика. От тях не зависи оценката ми по същество.

2.1. По оформлението:

- 2.1.1. Заглавията, обозначени с римски цифри (I, II, III, IV), са т. нар. заглавия от I ред . Обаче заглавие „IV. Същинска част“ е последвано от заглавие „V. Подготовка“, „VI. Интраоперативни съображения“, „VII. Кръвозагуба“ и т.н., до „XI. Казуистика“. Общото между заглавия V–XI е това, че те всъщност са компоненти на „Същинска част“, т.е. явяват се *заглавия от II ред*. По-редно е всички те да бъдат номерирани с арабски цифри, напр.: „4.6. Хистеректомия; 4.6.1. Перипартална хистеректомия; 4.6.1.1. Тотална или субтотална хистеректомия“ и т.н.
- 2.1.2. Използвани съкращения – подредбата на термините е хаотична. Би следвало тя да се подчинява на два принципа: а) по азбучен ред; б) първо всички съкращения на кирилица, след това всички съкращения на латиница.
- 2.1.3. Струва ми се уместно текстовете под заглавие „**Кръвозагуба**“ и под заглавие „**Мерки за овладяване на кръвенето**“ да се обединят.

- 2.1.4. Прекалено често срещаме „анестезиологичен“ вместо „реанимационен“ и „анестезиолог“ вместо „реаниматор“ (или още по-добре „интензивист“).
- 2.1.5. Закачката с телевизионния шаблон „По света и у нас“ е симпатична, но неточна. В тази монография „у нас“ не означава „в България“, а „в болницата, където авторът работи“.

2.1.6. Фигури и таблици

а) когато са заемка от чужд/и автор/и, всички текстови обозначения следва да са преведени на български (вж. табл. 1 на стр. 33, фиг. 20 на стр. 62, фиг. 30 на стр. 95¹, табл. 2 на стр. 96, табл. 3 на стр. 112, табл. 4 на стр. 114);

б) повечето фигури са двойни, има и тройни (напр. фиг. 33, фиг. 36) – редно е всяка съставна част да е маркирана с буква или цифра, а в текста под фигурите да има разяснения кое какво е.

в) повечето снимки на оперативно поле се нуждаят от насложени надписи или цифри, които да обозначават отделните структури.

2.2. По терминологията:

2.2.1. **ЯМР** – стр. 10 и другаде. Това грозно съкращение на физичното явление *ядреномагнитен резонанс* няма място в инак изискания текст. Препоръчително е то да се замести с името на самото изследване – **МРТ** или **MRT** = *магнитно резонансна томография*.

2.2.2. Авторът е платил дан на известно преклонение пред англоезичната терминология. Примери: „**администрация** на медикаменти“ – стр- 56, „артерио-венозни **фистули**“ – стр. 62, „**детекция** на централното кръвното налягане“ – стр. 69, „**аплициране** на сүтури“² – стр. 78, „**извънбременно** състояние“ – стр. 84, „оперативни **спесимени**“³ – стр. 103; „**менажиране** на бременни“ – стр. 137; „**компартиментализация**“⁴ – стр. 147.

2.2.3. „... дисекция и **либерализиране** на уретера“ – стр 121. Касае се за nonsens – малко по-нататък (стр. 124) е предпочетен по-точният термин „**либериране** на латералния уретер“. Всъщност и в двата случая българската дума „**освобождаване**“ е далеч по-разбираема, без в никакъв случай да вулгаризира научния изказ. Подобно впечатление оставя и използването на глагола „**латерализирам**“ – стр. 122.

2.2.4. „При оперативното родоразрешение ... тези проблеми са още по-**агравирани**“ – стр. 125. В съдебната медицина глаголът „**агравирам**“ обозначава представяне на болестен признак като по-тежък от реалността. Ако болестният признак липсва, а пациентът си го измисля, глаголът е „**симулирам**“.

2.2.5. На стр.31, стр. 68 и другаде четем „тази **патология**“. Уви, употребата на „патология“ в смисъл на „свкупност от болести“ е здраво загнездена в българския медицински жаргон. В основата на този термин са старогр. думи „**πάθος**“ = страдание, болест и „**λόγος**“ = знание, познание. Оттук – названието на медицинската специалност „**патология**“ = познание за болестите, но не и „свкупност от болести“.

¹ Посланието на тази фигура не е съвсем ясно.

² Вместо „налагане на шевове“.

³ В български език думата „спесимен“ означава *собственооръчен подпис, представен на банката*.

⁴ Основният термин е *компартимент*. Звукът И е изчезнал в англ. език, но се е запазил в останалите европейски езици.

2.2.6. Два случая на плеоназми: а) „етиологични причини“ – стр. 95; б) „Този случай е казуистичен“ – стр. 99. Strictu sensu всеки случай (казус) е казуистичен.

2.3. Технически (печатни и правописни) грешки

2.3.1. „Тази поредица от битки, които им предстоят“ – стр. 23.

2.3.2. „... средният гестационен срок става 34+4 г.с.“ вероятно трябва да се чете „34±4 г.с.“ – стр. 33.

Учебна натовареност

За последните 5 академични години доц. д-р П. Марков има учебна натовареност в размер на 1 097 академични часа или около 219 академични часа годишно.

Тези часове се разпределят както следва:

- лекции в Катедра „Здравни грижи“ на Факултет по обществено здраве при МУ–София;
- ръководство на специализанти по АГ (в момента – 5 колеги);
- участие в изпитни комисии в МФ на СУ „Св. Климент Охридски (семестриални и държавни изпити на англ. език).

ПРИНОСИ В НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Научно-практическите приноси на доц. д-р П. Марков най-общо могат да бъдат разделени в следните категории:

- родоразрешение при случаи с ПП и абнормна плацентация;
- високорискова бременност, двуплодна бременност;
- медико-социални и медико-етични проблеми;
- отражение на хранителния режим върху здравето на рискови групи;
- ехография в акушерството и гинекологията.

Подробен анализ на приносите, групирани в субкатегории „Приноси с оригинален характер“, „Приноси с приложен характер“ и „Приноси с методичен характер“ се намира в самопреценката на кандидата, неразделна част от конкурсните документи. Напълно приемам аргументацията и изводите, изтъкнати в тази самопреценка.

ДИАГНОСТИЧНО-ЛЕЧЕБНА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Доц. д-р П. Марков има решаващо участие в диагностично-лечебната дейност на Клиниката по акушерство и гинекология на Аджъбадем сити клиник, МБАЛ „Токуда“ЕАД.

В ръководената от доц. д-р П. Марков АГ Клиника се извършват между 800 и 900 гинекологични операции годишно. Ражданията, осъществени в тази Клиника, варират между 1 500 и 1 600 годишно, като за календарната 2023 година броят им клони към 1 700.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Според справката на НАЦИД за изпълнение на минималните национални критерии за заемане на академична длъжност „Професор“, **доц. д-р П. Марков събира 2046 точки при минимално изискване 550 точки.**

Считам, че данните, изтъкнати дотук в рецензията, са повече от достатъчен аргумент за да му бъде присъдена въпросната академична длъжност. Тези данни обаче създават само бегла представа за качествата на доц. д-р П. Марков като преподавател, изследовател и клиницист.

Смея да заявя, че доц. д-р П. Марков заслужава званието „професор“ дори само със своята монография **Плацента превия. Ендшпил.**

Много от неговите научни публикации са от областта „храни и хранене“. Не се наемам да коментирам in extenso тази област, но в замяна на това считам, че мога да си позволя да оценя способностите и потенциала на доц. д-р П. Марков в областите клинично и оперативно акушерство, клинична и оперативна гинекология и онкогинекология. Декларирам, че в тези области доц. д-р П. Марков е един от най-добрите специалисти (клиницисти и преподаватели) в България. За съжаление неговият учител, блестящият акушер-гинеколог, уролог, хирург и онколог Божидар Славчев, вече не е между нас. Знаем, че той се гордееше със своя ученик и си представям как щеше да се гордее с него тук и сега.

След като споделих тези свои мисли, мога да кажа, че

убедено препоръчвам

на почитаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на академична длъжност „Професор“ по научната специалност „Акушерство и гинекология“ на **доц. д-р Петър Цанков Марков, д.м.** по силата на конкурс, обявен за нуждите на Клиника по акушерство и гинекология на Аджабадем сити клиник, МБАЛ „Токуда“ ЕАД.

27.03.2024 г.

Изготвил рецензията:

(доц. д-р Никола Василев, д.м.)